

ВІДЗИВ
офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
професора Падалки Олега Семеновича
на дисертацію Волярської Олени Станіславівни
«Теоретичні і методичні засади професійної підготовки
зареєстрованих безробітних та слухачів навчальних підрозділів
підприємств, організацій, установ», поданої на здобуття
наукового ступеня доктора педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

Сучасне суспільство, якому притаманні високі темпи інформаційних потоків, висуває вимоги до професійної підготовки дорослого населення, задовольнити які можливо лише в системі неперервного навчання. Набувають актуальності дослідження з теорії і практики професійної освіти дорослих, у тому числі зайнятого і незайнятого населення. Питання впровадження педагогічних технологій у професійну освіту залишаються дискусійними у психолого-педагогічній літературі. Теоретичні напрацювання з проблем професійної освіти, професійної підготовки, професійного навчання безробітних і фахівців недостатньо висвітлюють усі аспекти досліджуваної проблеми, а окремі залишаються відкритими і навіть спонукають до дискусій. Також недостатньо досліджень із проблем впливу інноваційних технологій на ефективність професійного навчання дорослого економічно активного населення.

Тому, наразі є актуальним дисертаційне дослідження О.С.Волярської, яка здійснила всебічний і глибокий аналіз теоретичних і методичних засад професійної підготовки зареєстрованих безробітних та слухачів навчальних підрозділів підприємств, організацій, установ. Також цілком виправданим є вибір об'єкта аналізу роботи, адже професійна підготовка зазначених категорій дорослих, її творче осмислення давно потребували уваги вітчизняних дослідників.

Не викликає жодних сумнівів наукова новизна рецензованої дисертації, яка полягає насамперед у здійсненні цілісного аналізу розвитку теорії і практики професійної підготовки незайнятого й зайнятого населення.

Дисертація містить п'ять розділів, загальні висновки, список використаних літературних джерел і додатків.

У першому розділі роботи зроблено аналіз базових понять дослідження, зокрема – «освіта дорослих», «професійна освіта», «професійне навчання», «доросле економічно активне населення». Зазначено, що професійна підготовка дорослих у розвинених країнах світу – Великій

Британії, Сполучених Штатах Америки, Японії – стала впливовою й самостійною ланкою національних систем освіти, а через кілька десятиліть років зможе посісти домінуючу позицію у системі неперервної освіти цих країн. Окрім цього, обґрунтовано, що професійна підготовка безробітних та слухачів навчальних підрозділів підприємств, організацій, установ є не лише ланкою єдиного ланцюжка неперервної освіти та розвитку громадян впродовж життя, а й складною соціально-педагогічною поліфункціональною системою, яка спрямована на задоволення фундаментальних потреб сучасної людини в освіті, професійному саморозвитку, професійній самореалізації.

З метою модернізації професійної підготовки такої категорії населення як безробітні, дисертантка у **другому розділі** дослідження врахувала досвід фахівців Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України і на основі теоретичного і емпіричного аналізу визначила психолого-педагогічні особливості організації професійної підготовки безробітних, ставлення працівників центрів зайнятості до власної професійної компетентності в роботі з безробітними.

Дослідниця у **третьому розділі** приділила належну увагу інтегративному підходові до професійної підготовки дорослого економічно активного населення, який передбачає поєднання андрагогічного, гуманістичного, компетентнісного, системного підходів з урахуванням системотвірних зв'язків та структурних характеристик.

У **четвертому розділі** дисертантка обґрунтувала навчально-методичне забезпечення, зміст і особливості технологій професійної підготовки зареєстрованих безробітних та слухачів навчальних підрозділів підприємств, організацій, установ, визначила психолого-педагогічні умови реалізації науково-методичного супроводу професійної підготовки досліджуваних категорій дорослих; обґрунтувала професійну компетентність працівників центрів зайнятості та фахівців навчальних підрозділів підприємств, організацій, установ як організаторів професійної підготовки зареєстрованих безробітних та слухачів навчальних підрозділів підприємств, організацій, установ.

У **п'ятому розділі** висвітлено результати дослідно-експериментальної перевірки ефективності професійної підготовки зареєстрованих безробітних та слухачів навчальних підрозділів підприємств, організацій, установ. Обґрунтовано етапи, зміст і методику проведення педагогічного експерименту, узагальнено результати констатувального і формувального етапів, охарактеризовано прогностичні положення щодо розвитку професійної підготовки зареєстрованих безробітних та слухачів навчальних підрозділів підприємств, організацій і установ, викладено науково-методичні

рекомендації щодо удосконалення професійної підготовки населення у вітчизняній системі освіти дорослих.

Загальні висновки рецензованої праці структурно повністю відповідають завданням дослідження.

Ретельно вивчена дисертанткою джерельна база уможливила поглиблене дослідження ролі професійної підготовки дорослих в сучасному соціумі.

Зазначимо, що результати дослідження достатньо широко апробовані і впроваджені в освітянську практику чотирьох областей України. Слід відзначити й гарні перспективи для подальшого поширення отриманих результатів в процес підвищення кваліфікації працівників центрів зайнятості, педагогічних працівників центрів професійно-технічної освіти державної служби зайнятості України.

Позитивної оцінки заслуговують додатки, які унаочнюють окремі етапи та узагальнення дослідження, здійсненого О.С.Волярською.

Слід відзначити, що рецензована робота є самостійним і структурно завершеним дослідженням, що, безперечно, має постульовану самою авторкою науково-теоретичну та практичну цінність. Основні теоретичні положення знайшли своє відображення в публікаціях автора, які якісно і кількісно відповідають ustalеним вимогам, у повному обсязі віддзеркалюють зміст та результати виконаного дослідження.

Незважаючи на зазначене, дисертація О.С.Волярської не позбавлена певних недоліків, а окремі положення викликають заперечення. Обґрунтуємо свої міркування.

1. Окремі положення наукової новизни сформульовано не зовсім коректно. Зокрема, положення про сутність професійної компетентності як складного психолого-педагогічного і соціально-економічного явища.

2. Автор досліджує надзвичайно важливу проблему – професійна підготовка зареєстрованих безробітних в центрах професійно-технічної освіти. На нашу думку, цей аспект доцільно було б розкрити більш повно, зокрема, робота виграє би за умов висвітлення програм з професійного навчання безробітних, можливо, з наведенням прикладів.

3. Дисертантка зробила глибокий аналіз психолого-педагогічних праць вітчизняних авторів. Ми вважаємо, що більш детального вивчення вимагає аналіз зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців навчальних підрозділів підприємств, організацій і установ, визначення раціональних ідей для їх запровадження у процес підвищення професійної компетентності персоналу в умовах виробництва.

4. У змісті дисертації, зокрема у п. 2.3., авторка приділяє увагу стану професійної підготовки зареєстрованих безробітних та слухачів навчальних підрозділів підприємств, організацій, установ. На нашу думку, доцільно було би більше уваги приділити наочному зображенню результатів опитування різних категорій респондентів.

5. Вважаємо, що у викладі основних результатів дослідження є певна неузгодженість. Так, дисертантка вказує, що узагальнювальний етап педагогічного експерименту дав змогу визначити правомірність як загальної гіпотези дослідження, так і часткових припущень. Доцільно було б також навести узагальнені результати емпіричних досліджень щодо перевірки гіпотез дослідження.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і є приводом для наукової дискусії. Загалом, рецензована робота вирізняється глибиною теоретичного аналізу і новизною методичних пропозицій.

Дисертаційне дослідження О.С.Волярської є завершеною науково-дослідною працею, виконаною в контексті сучасних наукових підходів до теорії і методики професійної освіти. Враховуючи актуальність теми, наукову новизну отриманих результатів та їхню практичну значимість, а також відповідність поданої роботи вимогам щодо «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань», вважаємо, що дисертаційне дослідження О.С.Волярської відповідає вимогам до докторських дисертацій, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

**Офіційний опонент, доктор педагогічних наук,
професор, член-кореспондент НАПН України,
перший проректор Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова**

О. С. Падалка

